

INFORMÁCIE O TESTE NA HIV

TEST?

Autor: Deutsche AIDS-Hilfe e.V.
Preklad: OZ Odysseus

Táto brožúrka je preklad z nemeckého originálu [Informationen rund um de HIV-test. Test?](#) Preto sú všetky informácie (napr. kontakty) v kontexte Nemeckej Spolkovej Republiky. Pre kontakty v rámci Slovenskej republiky odporúčame www.hivaid.sk

TEST?

Nie ste si istý/á, či ste sa nenakazili vírusom HIV a pýtate sa, či by ste si nemali nechať spraviť test? Aby sme vás podporili vo vašom rozhodovaní, ponúkame vám v tejto brožúrke najdôležitejšie informácie o tejto problematike. Tá však nemôže a ani nechce nahradiť osobný rozhovor so skúseným/ou poradcom/kyňou alebo s vaším/ou lekárom/kou. V rozhovore si môžete ujasniť, či ste boli vystavený/á riziku nákazy, môžete položiť otázky, ktorými sa zaoberáte, môžete hovoriť o svojich obavách a ťaživých pocitoch. Poradca/kyňa okrem toho vie, ako sa môžete pred HIV (a inými sexuálne prenosnými infekciami) chrániť, môže vás informovať o možnostiach pomoci a liečby. A v neposlednom rade s ním môžete hovoriť o tom, čo by pre vás znamenal pozitívny výsledok testu a ako naň môžete reagovať. V každom prípade je dôležité, aby ste sa pri otázke, či ísť alebo neísť na test, rozhodli až po tom, čo budete mať pocit, že ste dobre informovaný/á.

> HIV - vírus ľudskej imunitnej nedostatočnosti <

DÔVODY, PREČO ÍSŤ NA TEST

Obávate sa, že ste sa nakazili HIV, pretože ste sa ocitli v rizikovej situácii, a chcete mať istotu. K takýmto situáciám patria najmä:

- nechránený vaginálny/análny pohlavný styk s partnerom (pravdepodobne nakazeným HIV (sex bez prezervatívu alebo prezervatív skĺzol, resp. sa roztrhol).
- nechránený orálny styk, pri ktorom sa do úst dostali spermie alebo menštruačná krv.
- používanie spoločných striekačiek a ihliel pri užívaní drog.
- profesionálne riziko, napr. pichnutie sa ihlou v nemocnici; test na HIV v tomto prípade slúži aj ako právna záruka (ochorenie HIV je v SRN uznané za chorobu z povolania).

V partnerskom vzťahu už nechcete používať prezervatív a chcete si byť istý/á, že nie ste nakazený/á HIV.

Ste tehotná alebo chcete otehotnieť a chcete chrániť dieťa pred prenosom HIV (počas pôrodu alebo dojčením).

Máte symptómy poukazujúce na nákazu HIV a v prípade infekcie by ste chceli začať s terapiou včas.

Ďalším dôvodom môže byť to, že súkromná poisťovňa požaduje pred uzavretím zmluvy vykonanie testu na HIV.

AKO SA HIV PRENÁŠA A AKO NIE?

HIV sa môžete nakaziť iba vtedy, keď sa vám dostane v dostatočnom množstve do krvného obehu alebo na sliznice. Prenos je možný krvou (aj menštruačnou), spermiami, pošvovým sekrétom alebo materským mliekom.

HIV sa neprenáša vzduchom alebo bodnutím hmyzom, kašľom, kýchnutím, dotykom alebo bozkom, používaním spoločného príboru, riadu, tej istej toalety, kúpeľne a ani pri vyšetrení u lekára, či zubára. Aj nákaza krvnými produktmi je dnes už prakticky vylúčená, keďže sa už rutinne vyšetrujú na HIV.

Po nakazení môže prejsť veľa rokov bez toho, aby ste si všimli symptómy. Imunitný systém sa však stále viac poškodzuje. Test prináša istotu, či k infekcii HIV došlo (pozitívny výsledok testu) alebo nie (negatívny výsledok testu). Oproti minulosti má test veľký význam pre terapiu: Ak je pozitívny, navrhnú vám ďalšie lekárske vyšetrenia. Na základe ich výsledkov sa rozhoduje, či a kedy sa má začať s liečbou. Ak sa však ochorenie zistí neskoro, je imunitný systém možno už tak poškodený, že už nebude možné optimálne využiť možnosti liečby.

Včasnou liečbou ochorenia

- možno odstrániť aj závažné symptómy
- zabrániť ťažkým poruchám imunity, ako aj život ohrozujúcim následným ochoreniam, resp. ich aspoň oddialiť.

ČO HOVORÍ PRE TEST Z MEDICÍNSKEHO HLADISKA? ČO JE POTREBNÉ PRI TESTE ZVÁŽIŤ?

Absolvovanie testu, čakanie na jeho výsledok, oznámenie výsledku a prirodzene najmä vedomie nákazy HIV môžu byť spojené s psychickou záťažou. Preto je o to dôležitejšie, aby ste sa sám/sama rozhodli, či má pre vás test na HIV v tomto okamihu zmysel.

Pritom môže zohrávať úlohu to,

- či sa nenachádzate v životnej situácii, v ktorej sa nechcete zaťažovať možno pozitívnym výsledkom testu
- či ste dostatočne informovaný/á a máte dostatok podpory na to, aby ste sa rozhodli
- či nie ste pod tlakom, aby ste si spravili test; z lekárskeho hľadiska je test nevyhnutný len pri život ohrozujúcom ochorení, ktoré poukazuje na závažné poruchy imunity
- či máte v prípade potreby prístup k adekvátnej lekárskej starostlivosti

SPOLOČENSKÉ NEVÝHODY, AK SA O NÁKAZE VIE

Myslite na to, že keď sa výsledok testu zaznamená vo vašej zdravotnej dokumentácii, musíte rátať s istými nevýhodami. V prvom rade je treba uviesť problémy **pri súkromnom zdravotnom, životnom, invalidnom a doplnkovom poistení** (aj vtedy, keď ich ponúkajú štátne zdravotné poisťovne). Poisťovne môžu z dôvodu zmluvnej voľnosti vylúčiť osoby s HIV z poisťovej ochrany. Pred uzavretím zmluvy sa vás preto spýtajú, či ste už test na HIV absolvovali, resp. či ste infikovaný/á HIV. Okrem toho všetkých lekárov, ktorí vás v posledných rokoch ošetrovali, zbavia povinnosti zachovávať mlčanlivosť – poisťovňa bude mať možnosť nahliadnuť do všetkých vašich zdravotných záznamoch. Ak pri uzavretí zmluvy vedome zatajíte infekciu HIV a poisťovňa vám to pri poisťovej udalosti dokáže (napr. preto, že test vykonal lekár a/alebo výsledok bol zaznamenaný v lekárskech dokumentoch), môže od zmluvy odstúpiť a nemusí nič zaplatiť.

Pri základnej zdravotnej starostlivosti štátnych zdravotných poisťovní nepredstavuje pozitívny výsledok testu na HIV žiaden problém. Ľudia s HIV a Aids môžu meniť svoju poisťovňu bez toho, aby im kládla otázky týkajúce sa ich zdravia.

To, že sa o infekcii HIV vie, môže znamenať nevýhody aj v iných súvislostiach (napr. na pracovisku alebo vo väzení) – **v každom prípade sa preto dobre poraďte skôr, než budete s testom na HIV súhlasiť.**

KDE MI MÔŽU PORADIŤ A ČO MUSÍM PRI TOM ZVÁŽIŤ?

Pracovníci našich organizácií, zdravotných úradov a telefonická poradňa Spolkovej centrály pre zdravotnícku osvetu majú veľa skúseností s poradenstvom ohľadom testu na HIV a radi vám v osobnom (na požiadanie anonymnom alebo telefonickom) rozhovore venujú čas, ktorý potrebujete pre svoje rozhodnutie.

Aj lekár, ktorému dôverujete, vám môže poradiť.

V rozhovore by ste v každom prípade mali prediskutovať možné osobné, zdravotné, právne a spoločenské dôsledky, ktoré môže mať test na HIV, resp. jeho pozitívny výsledok. V žiadnom prípade nedovoľte, aby bol na vás vyvíjaný nátlak a ani vy sám/a na seba netlačte. Ak máte po prvom rozhovore ešte otázky a nie ste si svojím rozhodnutím ešte dostatočne istý/á, dohodnite sa na ďalšom termíne.

Informáciu o tom, kde môžete vo svojom regióne absolvovať test, získate v centrách našich organizácií – jednoducho tam zavolajte.

V zásade platí, že

- **miestny zdravotný úrad** ponúka test na HIV väčšinou bezplatne alebo za malý poplatok (cca. 10-15 eur). Veľkou výhodou je, že tu ho môžete absolvovať anonymne – bez udania mena – a výsledok sa nezaznamená do vašej zdravotnej dokumentácie.
- Ak absolvujete test **u lekára**, uvedie sa aj vaše meno, t.j. test a výsledok sa spolu s možnými dôsledkami zaznamenajú. V prípade podozrenia na infekciu nesie náklady zdravotná poisťovňa, rovnako aj v prípade, že sa test vykoná v rámci starostlivosti v tehotenstve.

KDE SA MÔŽEM DAŤ OTESTOVAŤ A ČO PRI TOM MUSÍM ZVÁŽIŤ? KTO ROZHODUJE O TESTE NA HIV?

To, či si necháte spraviť test na HIV alebo nie, je vaše slobodné rozhodnutie. Nikto vás k tomu nemôže nútiť – je to vaše právo odmietnuť ho. Test na HIV v lekárskej ambulancii, nemocnici alebo v laboratóriu môžu vykonať len s vašim výslovným súhlasom. Vynútené testy alebo tajne vykonané testy (napr. pri nemocničnom vyšetrení alebo v rámci starostlivosti v tehotenstve) sú právne neprípustné a môžu byť stíhané ako porušenie práv osobnosti. Ak máte pochybnosti, tak sa radšej spýtajte, aké vyšetrenia sa majú urobiť a v prípade potreby dajte najavo, že s testom na HIV nesúhlasíte.

Pri teste na HIV sa zisťuje, či si telo vytvorilo proti vírusu protilátky. Tieto protilátky sa vytvoria spravidla v období od troch do 12 týždňov po infekcii.

TEST NA HIV

Ak chcete vylúčiť, že ste nakazili HIV, mali by ste si nechať spraviť test najskôr 3 mesiace po poslednej rizikovej situácii.

Dôležité:

Najlepšie bude, keď si už pred prvým odobratím krvi ujasníte, že chcete, aby vám oznámili len skutočne istý výsledok testu!

TEST NA HIV: AKO?

Vyhľadávací test

Kvôli testu vám odoberú krv a vyhľadávacím testom (tzv. ELISA) ju vyšetria na protilátky. Tento test je tak citlivý, že objaví aj malé množstvo protilátok. Ak neobjavia žiadne protilátky, oznámia vám výsledok.

Ak sa však zistí prítomnosť protilátok (= reaktívny vyhľadávací test), spraví sa komplikovanejší (a drahší) overovací test. Kvôli vysokej citlivosti môže mať vyhľadávací test aj „falošne pozitívne“ výsledky – podobne ako požiarny automat môže ohlásiť poplach už pri najmenšom zvýšení teploty a zadymení bez toho, aby skutočne horelo.

Overovací test

Overovací – konfirmačný test (väčšinou tzv. Western blot) sa za normálnych okolností vykoná s tou istou vzorkou krvi ako pri vyhľadávacom teste, takže si môžete ušetriť záťaž spôsobenú druhým odobratím krvi a ďalším čakaním.

Ak aj overovací test zistí prítomnosť protilátok proti HIV, oznámia vám výsledok „test na protilátky proti HIV pozitívny“.

Rýchlotest

Vyhľadávací rýchlotest je v Nemecku prípustný iba v obmedzených núdzových situáciách (spravidla v nemocnici).

Domáci test

Ani testy na doma nie sú v Nemecku prípustné, pretože nie sú spoľahlivé a môžu ľahko viesť k nesprávnym výsledkom.

Test priamo na vírus

V zriedkavých prípadoch (napr. u novorodencov matiek nakazených vírusom HIV) sa na určovanie infekcie HIV využíva aj priame zisťovanie vírusu, resp. jeho dedičného materiálu (väčšinou tzv. PCR testom). Tento test je však menej presný ako test na protilátky, tzn. že riziko nesprávnych výsledkov je vyššie. Preto sa musí aj negatívny výsledok vždy potvrdzovať testom na protilátky (teda najskôr tri mesiace po poslednej rizikovej situácii). Test priamo na vírus je okrem toho veľmi drahý a spravidla nie je hrađený poisťovňou.

VÝSLEDOK vám oznámia spravidla 7-10 dní po odobratí krvi. Malo by sa tak stať v rámci osobného rozhovoru „tvárou v tvár“.

KTO EŠTE SA DOZVIE VÝSLEDOK?

Ak sa vykonanie a výsledok testu zaznamenajú do vašej zdravotnej dokumentácie, môže to pre vás znamenať isté nevýhody.

ČO PREZRADÍ VÝSLEDOK TESTU A ČO NIE?

Výsledok testu na protilátky proti HIV je negatívny

– znamená, že sa vo vašej krvi nenašli žiadne protilátky na HIV. Môžete vychádzať z toho, že ste sa nenakazili HIV, pokiaľ vám odobrali krv najskôr tri mesiace od možnej infekcie a odvtedy ste neboli vystavený/á novému riziku.

– neznamená, že ste voči HIV imúnny/a. Chrániť sa pred ním môžete dodržiavaním pravidiel bezpečnejšieho sexu a bezpečnejšieho užívania drog (safer sex, safer use):

- pri vaginálnom a/alebo análnom pohlavnom styku používajte prezervatívy (najmä pri análnom styku spolu s lubrikačným prostriedkom neobsahúcim tuky)
- pri orálnom styku dbajte na to, aby sa vám do úst nedostali spermie a menštruačná krv alebo aby ste ich neprehltli
- pri užívaní drog nepoužívajte pomôcky, ktoré už použil niekto iný (ihly, striekačky a pod.)

Overovacím testom potvrdený pozitívny výsledok na protilátky proti HIV

- znamená, že ste sa nakazili HIV
- nedovoľuje stanoviť žiadnu diagnózu o priebehu ochorenia HIV
- nevypovedá nič o tom, či a ako dôjde u vás k ťažkému narušeniu imunity s ochoreniami ohrozujúcimi váš život.
- vás postaví pred otázku liečby. Pri včasnom zásahu môžu súčasné možnosti liečby významne zlepšiť kvalitu života (napriek možným vedľajším účinkom) a zabrániť ťažkému poškodeniu imunity s následnými život ohrozujúcimi ochoreniami alebo ich aspoň oddialiť.
- znamená, že môžete s HIV nakaziť iných ľudí. Môžete ich chrániť dodržiavaním pravidiel bezpečnejšieho sexu a bezpečnejšieho užívania drog.

PREHĽAD NAJDÔLEŽITEJŠÍCH INFORMÁCIÍ

- Ak sa bojíte, že ste sa nakazili HIV, mali by ste sa s niekým poradiť. Ak pri tom vysvitne, že ste boli naozaj vystavený/á riziku nákazy, môže vám test na HIV poskytnúť istotu.
- Ak budete vedieť o ochorení HIV, môžete včas využiť účinnú liečbu.
- Informujte sa v poradni o spoločenských a právnych nevýhodách, ktoré sa môžu spájať s testom, resp. s jeho pozitívnym výsledkom.
- To, či si necháte spraviť test alebo nie, je vaše slobodné rozhodnutie. Test na HIV nesmie byť vykonaný bez vášho vedomia a bez vášho súhlasu. Nikto vás k nemu nemôže nútiť.
- Ak chcete vylúčiť, že ste sa nakazili HIV, mali by ste si nechať spraviť test najskôr 3 mesiace po poslednej rizikovej situácii.
- Test na HIV nie je žiadnym preventívnym opatrením. Chrániť sa môžete len vtedy, keď budete dodržiavať pravidlá bezpečnejšieho sexu a bezpečnejšieho užívania drog.

Adresy a informácie

Adresy miestnych a regionálnych organizácií Aids-hilfe nájdete v telefónnom zozname alebo na internete na www.aidshilfe.de (Adressen/Links/die DAH/Mitgliedsorganisationen – adresy/linky/DAH/členské organizácie zoradené abecedne podľa sídla). Aj Deutsche Aids-Hilfe (DAH) vám odporučí pobočku vo vašom okolí (telefón 030/690087-0; nejde o poradňu!)

Organizácie Aidshilfe ponúkajú osobné, v mnohých prípadoch aj telefonické a anonymné poradenstvo ohľadom testu, ale samozrejme aj iných otázok okolo HIV/Aids a iných sexuálne prenosných chorôb. Pracovníci našich organizácií okrem toho vedia, kde si môžete nechať spraviť test (napr. na zdravotnom úrade alebo v inštitúte pre tropické choroby) a môžu vám odporučiť lekárov vo vašom okolí, ktorí sa vyznajú v problematike HIV/Aids a liečby. A v neposlednom rade môžete v našej organizácii získať množstvo brožúrok, ktoré sa však dajú objednať aj na www.aidshilfe.de.

Aj na internete sa môžete poradiť – vo virtuálnej poradni www.aidshilfe-beratung.de (spoločný projekt DAH a 14 miestnych organizácií).

Informácie a poradenstvo ohľadom tejto problematiky ponúka napokon aj Spolková centrála pre zdravotnú osvetu (BZgA): na internete na www.gib-aids-keine-chance.de. De alebo na www.aidsberatung.de ako aj telefonicky na čísle 01805/555444 (12 centov/min. z pevnej linky v Nemecku)

Impressum

© Deutsche AIDS-Hilfe e.V.
Dieffenbachstraße 33, 10967 Berlin
www.aidshilfe.de
dah@aidshilfe.de

5.vydanie

december 2005
číslo objednávky: 020099

Redakcia: Karl Lemmen a Holger Sweers v spolupráci s Dirkom Hetzelom, Arnimom Schafbergerom, Rainerom Schillingom, Ulim Sporlederom, Achimom Weberom, Petrom Wießnerom

Ďakujeme švajčiarskemu Spolkovému úradu pre zdravie za povolenie použiť texty z ich brožúrky „Informationen zum HIV-Test“ a množstvu kolegov z praxe za ich užitočné podnety a komentáre.

Lektorát: Holger Sweers
Grafická úprava: dia *berlin, Paul Bieri
Fotografie: Marcel Steger
Tlač: Medialis
všetko v Berlíne

Darcovský účet:

Berliner Sparkasse, č.b. 100 500 00, účet 220 220 220

DAH je uznaná za verejnoprospešnú organizáciu a tým za mimoriadne hodnú podporu.

Dary a príspevky členov klubu darcov je preto možné odpočítať z daní.

Bližšie informácie získate na www.aidshilfe.de („Spenden/Unterstützung“ – „dary/podpora“)